

חינוך לחיים

פרשת תזריע מצורע

נלמד כמה תובנות מפרשת מצורע:

הגמ' במו"ק מביאה "והצרוע אשר בו הנגע" – והצרוע לרבות כהן גדול. דהיינו גם כהן גדול שהצטרע חלים עליו כל דיני המצורע ואע"פ שלכהן גדול אסור לקרוע את הבגדים מכל מקום כשהצטרע הוא פורם ופורע ונשלח מחוץ למחנה.

למדנו מכאן ב' דברים חשובים המראה על שלמות התורה:

א. שגם הכהן הגדול מאחיו בנוי, בכח ובחכמת התורה ומובדל מכל העם שקדושתו למעלה מקדושתם גם הוא לא חסין מפני ההלכה וכאשר אותו כהן גדול מצטרע, הנה בהכרח שהוא דיבר לשון הרע על איש מישראל, ומסתמא לגודל מעלתו לא דיבר סרה אלא באיש ישראל הפחות והשפל ממנו, ואולי הייתי אומר שהיה ראוי מן השמיים שימחלו לו על עוון קל זה ולא ידקדקו עימו כאדם מן השורה בכל דיני מצורע ועכ"פ יזהרו בכבודו ותפארתו שלא יצטרך להשתלח מחוץ למחנה ובפרט שנפסק להלכה שצריך להיזהר מאוד בכבוד הכהנים ולהקדימם בכל דבר שבקדושה. על כרחנו לומר שהתורה בא ללמדנו שגם הכהן הגדול אם סרח ודיבר סרה בגנות איש ישראל, ואפילו הפחות והשפל ביותר, הרי יקבל עונשו משלם!!!! ויצטרע בנגע הצרעת וכל דיני המצורע נוהגים בו בלי שום הנחה!!!

ב. כהן גדול שהצטרע והרי הוא מושפל ונידח ממעמדו עד כדי כך שיושב בדד מחוץ למחנה עם שאר מצורעים, והייתי אומר שאולי שיטהר שוב לא יוכל לחזור ולעלות ולבוא לעבוד עבודה ולכפר על כל עם בני ישראל שהלוא ירד ממדרגתו עד הדרגה הכי שפלה, אך גם זו טעות במחשבה, כי התורה מלמדת אותנו שכיוון שסר עונו ונטהר מטומאתו הוא יכול לשוב אל מעמדו הראשון וביתר שאת ויתר עוז וכולם חייבים בכבודו כבעבר.

ולצערנו אנו שווגים ב-2 הדברים שאם אדם המקובל עלינו פעל דבר שלא כראוי אנחנו ממהרים לחפות עליו ולהעלים עין ממעשיו וזו טעות כי אין לך אדם שלא טועה, וצדיק אין בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ורוב מעשיו הטובים לא מחפים על מעשיו שלא טובים ומאידיך גיסא ח"ו לדחות אבן אחר הנופל להזכיר לחוטא את פשעיו וחטאיו ולהורידו מדרגתו לצמיתות, אלא משעה ששב בתשובה הרי הוא צריך לשוב למעמדו הקודם. ובמיוחד בחינוך הבנים צריך לזכור זאת!! שכאשר הבן או התלמיד המעולה בכשרונותיו משיג השגות בידיעת התורה הרי מעלימים עין מהנהגותיו שאינה טובה. ומאידיך גיסא מי שסרח וטעה תיכף ומיד ממהרים לחרוץ את דינו ומשפטו ולהורידו מדרגתו תוך ששוכחים שכל אחד יכול לחטוא. והדרך הנכונה היא דעת התורה – המורה שתמיד יש לגמול בשכר על הטובה, ועל הרעה יש לגמול בעונשו!! איש איש כפי מעלליו וכפי מעשיו, ואין הטובה מכבה את הרעה, ואין רעה מכבה את הטובה.

עוד אנו רואים "ואם פרוח תפרח הצרעת בעור וכסתה הצרעת את כל עור הנגע... וטהר את הנגע" דהיינו כאשר הנגע מתפשט ועוטף את כולו אז נטהר הצרוע מצרעתו, וזה בא ללמדנו שגם כאשר נדמה לאדם שהוא רואה רק רע בזולתו, עליו לחפש היטב ולמצוא את נקודת הזכות שלו, את הדבר שיטהרהו. ועניין זה נכון לא רק לגבי חבריו וזולתו אלא גם וביותר לגבי בני ביתו הקרובים אליו, שכאשר הבן שומע מאביו והתלמיד מרבו אודות מעלה מיוחדת שיש בו, והדברים נאמרים באמת מתוכיות נפשו ולא רק מן השפה ולחוץ, הנה בכך הוא נותן לבן-תלמיד הזה את היכולת לצאת ממקומו אף אם הוא שפל מאוד ומעתה ואילך יגבה לבו בדרכי ה' והחלש יאמר גיבור אני. וכל זה תלוי במידת העין הטובה, שכשאדם מרגיל את עצמו לראות את מעלת חבריו ובני ביתו ולא את חסרונם וכמו שכתבו על הפס' "לא הפך הנגע את עינו" שהאות עי"ן של תיבת נג"ע לא נהפכה לתחילת התיבה להיקרא ענ"ג, כי הצרוע לא חזר בו ולא התחיל לראות אחרים בעין טובה, אזי "טמא הוא" כי הכל תלוי בעין טובה.

במסכת אבות נאמר על ר' יוחנן שאמר לתלמידיו "צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם, ור' אליעזר בן הורקנוס אמר "עין טובה" ובהמשך אומר ר' אליעזר "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" שלא די לאדם שהוא מכבד את חברו בזמן שהוא עצמו חשוב יותר מחברו ומצליח יותר ממנו, אלא האדם צריך לסגל לעצמו את המידה הזו שכבוד חברך יהיה חביב עליך כשלך, שתרצה לראות בהצלחת חברך כמו שאתה רוצה בהצלחת עצמך, בטובת עין ובשמחה בהצלחת הזולת. כמו שמפרש רש"י מהי עין טובה – שאין לו קנאה על חברו, וחביב לו כבוד חברו ככבודו.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

חינוך לחיים

פרשת תזריע מצורע

"וראה הכהן את הנגע וכו' וראהו הכהן" - שואל ה"משך חכמה", מדוע הכפילות? ומתרץ, "וראה הכהן את הנגע" - פשוטו כמשמעו, שיראה את הנגע אם יש בו סימני טומאה, כגון שער לבן ועוד. אבל ישנה עוד ראייה אחרת אם ראוי לטמאו, שאינה קשורה בנגע, אלא באיש ובזמן. כגון חתן שנותנים לו כל שבעת ימי המשתה, וכן ברגל שנותנים לו כל ימות הרגל שלא לערבב שמחתו והתורה "דרכיה דרכי נועם" וזה "וראהו" - יראה אותו, את איכותו ומצבו, אם ראוי לפי הזמן והמצב לטמאו. הכהן צריך להיות בר דעת ולהבין מי עומד מולו ולפי זה לפסוק. (וכפי שידוע הסיפור שבאו לשאול את הרב אם מותר לשתות 4 כוסות בפסח עם חלב אז הרב הביא לו כסף לא רק לקנות 4 כוסות אלא גם לכל צרכי הסעודה כי הבין מהשאלה שאין לו גם בשר ומאכלים...)

ומכאן רמז לכל אדם ומחנך כשבודקים את האדם – התלמיד צריך לבדוק את כל הסיבות שמסביב שהביאו לכך ולהבין דבר מתוך דבר מה מסתתר במעשיו וכן מה העונש והטיפול שמתאים לתלמיד הזה על פי תכונותיו ואישיותו.

אבל ביותר לראות לא רק את חסרונותיו אלא את כולו, גם את מעלותיו. ולפי ההסבר הנ"ל, אפשר גם להבין את דברי הגמ' בשבועות ו' שאומרת "כהן שסומא באחת מעיניו, אסור לראות את הנגעים". כי כל נגע, בין של יחיד בין של רבים, צריך בחינה "בשתי עיניים", בעין אחת צריך לראות את הנגע, ובשניה את הסיבות שגרמו לכך. בעין אחת את החטא והחסרונות ובעין אחד את המעלות ואילו כהן שהוא "סומא באחת מעיניו", שהוא רואה רק את הנגע, רק את הצד השלילי ואינו חודר אל הסיבות והנסיבות, ואינו טורח למצוא צד זכות, ולא מתייחס גם למעלותיו - כהן (ומחנך) כזה הריהו פסול. ורמז לדבר "לכל מראה עיני הכהן" - ר"ת "מעלה" דהיינו שיש לראות ב-2 העיניים כדי שבעין אחת יראה גם את המעלות.

ומכאן ילמד כל אב או מחנך להסתכל על הבן – התלמיד לפני שמענישו ב-2 עיניים לא רק לראות את המעשה שעשה אלא גם ממה נובע, אבל בעיקר לראות את הצדדים הטובים שבאישיותו ובמעשיו.

ונוסיף - במשנה במסכת נגעים למדנו "אין רואים שני נגעים כאחד, אלא רואה אותו ומסגירו וכו' וחוזר לשני" מקור הדין מפרשתנו "וראהו הכהן, וטימא אותו" אותו – לבדו. ומדוע באמת לא יראה שניים כאחד, לא יטפל בשניים כאחד? זה ייעל את המערכת ויקצר תהליכים??? אומר ה"בית יוסף" בדרשותיו בגלל שהמצורע חשוב כמת אז שהכהן מטמאו כאילו הרגו "ואין דנים שני דיני נפשות ביום אחד"

ואותו דבר במערכת החינוכית שאתה נמצא בכיתה ורואה את "הנגעים" של התלמיד - זכור!!! כל תלמיד הוא עולם שלם בפני עצמו. כל אחד וכישוריו כל אחד והתנאים המיוחדים שבביתו כל אחד והתלבטויותיו ומצוקותיו. לפעמים נתינת ציון הערה או גערה יכול לחרוץ גורלות !! נשתדל לתת לכל אחד יחס אישי. להעיר ולהאיר באופן אישי. להעיר ולהאיר פנים מול פנים .

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com